

tvrđnju koju sam pokušao da iznesem na početku? Nijedan gledalac ne bi potrošio toliko reči da bi kazao da je Anrijeta visoka, da ima uzak struk i široke bokove. Mi možemo imati svest o Anrijetinom postojanju na osnovu tumačenja Silvije Bataj, ali to ne znači da imamo i dokaz svih pomenutih detalja. Erotski efekat koji njena pojava ima u priči zahvaljujući eksplisitnom opisu Mopasanovog naratora je u filmu sveden na pokušaj implicitnog dočaravanja preko kadrova u kom su registrovane reakcije. Nešto od njenih draži svakako potvrđuju izrazi lica muškaraca četiri generacije (pubertetlje u živici, bogoslovci, Rodolfo, sveštenik) uhvaćeni u kadrovima.

I konačno krwna razlika između priče i filma: Mopasanov narator izlaže Anrijetine osobine po odredenom redu. On najpre pominje njenu visinu, potom njen ukupni izgled, pa kožu, oči, kosu, potom ponovo njen izgled, pa njene ruke, grudi, šešir, i konačno njene noge. Redosled izgleda istovremeno i tehnički precizan i umiljato pažljivo krećući se gore-dole po njenom telu. Na taj način potvrđuje se i naša ideja o naratoru kao čoveku čulnosti. U Renoarovim kadrovima nema takve ideje. Kamera je mogla ispitati njen telo koristeći se klišetiziranim kadrom holivudskog tipa koji obično prati zavidljiv zviždak muškog dela publike. Renoar je izabrao rešenje koje nije kompromis znajući da samo tako može postići efekat nesvesno zavodljive nevinosti. On, takođe, nije insistirao na identičnosti pogleda kamere iz Rodolfove vizure i iz vizure druge tri grupe voajera. Uz to, postigao je i jasnu različitost između kadrova načinjenih iz Rodolfove tačke gledišta i onih sa neutralnom tačkom gledišta.

tri tužna tigra

prolog

giljermo kabrera infante

Showtime! Dame i gospodo. Ladies and gentlemen. Dobro vam veče, dame i gospodo, neka vam je veće dobro svimā *Good-evening, ladies and gentlemen Tropicana*, NAJ cuveniji kabare na svetu... *Tropicana*, themost fabulous night-club inthe WORLD... predstavlja... presen-ts... svoj novi spektakl; its new show... u kojem se umetnici slavnii širom kontinenta... where performers of continental fame... trude da vam prenesu čudesni svet... They will take von to the wonderful world... izuzetan... of supernatural beauty... i očaravajući... of the Tropics... Tropsko podneblje za vas, dragi zemljaci... Tropi u Tropikani! In the marvelous production of our Rodney the Great... U velikoj, čudesnoj produkciji našeg VELIKOG Roderika Nejre! »*Going to Brazil*«... Pod naslovom *ODO' U BRAZIL*... Taratará, taratará, taratará, taratarala... *Bejzil, terra dej nostrarau fellsidejde*... što bi se reklo medu gostima... That was *Brejzil for you*, ladies and gentlemen. That is, my very, very particular vison of it!, Brazil; dame i gospodo, ti, ti, i ti gospodine koji me slušate ove noći. Tojest, moja verzija *Brazilia* Carmen Mirande i Džo Karioke. Ali... Brazil, ljubljeni gosti, što plavi ovu arenu užitkom, veseljem i srećom! Brazil jednom i zauvek, večni Brazil, poštovani i ljubljeni posetioci našeg rimskog foruma pesme, igre i ljubavi u polutami! Uh, uh, uh *My apologies!*... Ljubljena publiko, publiko ljubljena, narode kubanski najlepše zemlje što je oči ljudske ugledaše, što bi rek'o Kolumbo (ne onaj iz *Kolumbo-Kastiljo-Kamparrario*, a ne... hohoho). Nego Kristifor Kolumbo, onaj s karavelama!... Narode publiko, DRAGI POSETIOCI, izvin'te me na čas da se obratim, na Čekspirovom jeziku, na *English*, odabranim posetiocima koji su preplavili sva i svako od mesta ovog velegrada ljubavi i ljupkog života. Želim da se obratim, ako mi to dopusti poslovična ljubaznost Poštovanog Kubanca, OGromnom mnoštvu naše američke publike: gospodstvenim, prijaznim turistima koji posećuju zemlju *gej senoritas end brej kabaljeros*... For your ex-

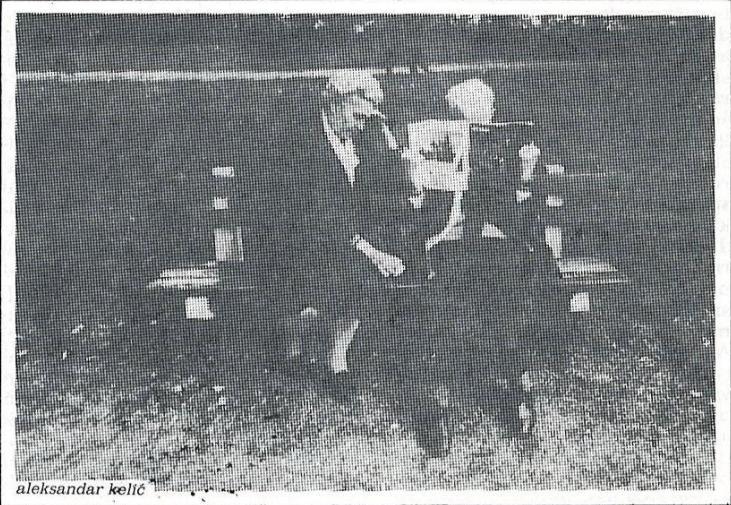
clusive pleasure, ladies and gentlemen, our Good Neighbours, you that are now in Cuba, the most beautiful land human eyes have ever seen, as Cristofry Columbus, The Discoverer, said once, you, happy visitors, are once and for all, welcome: *welCOME to Cuba!* All of you... be WELLcome! Dobrodošli, što bi rekli na našem romantičnom jeziku, jeziku kolonizatora i torera (*bullfighters*) i vrlo, vrlo, ali vrlo, (ama znam šta pričam!) lepih gospojica. Ja znam da ste došli ovamo da se kupate u vodi, suncu i zntju, hohoho... Pardon, *thousands of apologies for You* (...)

A sada... and now... *senoras y senores... ladies and gentlemen...* publiko: što znaš šta valja... Discriminatory publici; bez prevoda... without translation... BEZ DRUGIH REČI SEM VAŠIH USKLICKA i bučnog pljeskanja... Without words but with your admiration and your applause... Bez reči ali s muzikom i zdravom razdraganošću i zabavom... Without words but with music and happiness and joy... Samo za vas!... To you ali!... Naša prva velika predstava ove noći... u *TROPPIKANI!* Our first great show of the evening... in *Tropicana!* Gore zavesa!... Curtains up!

Zaključimo da i pisac, i filmski stvaralac, i crtač stripa, i koreograf pronalaze vlastite puteve da bi dočarali smisao izgleda objekta naracije. Svaki medijum ima svoje zakonitosti koje se u praksi pokazuju dobrim ili lošim. Zbog toga je za inteligentno gledanje i kritikovanje filma, kao i za inteligentno čitanje, potrebno shvatiti i poštovati i ograničenja koja ove zakonitosti tvore, ali i trijumfe koje omogućuju.

1. Tekst »What novels can do that films can't (and vice versa)« by Seymour Chatman preuzet iz časopisa *Critical Inquiry*, Chicago, 1980, volume 7, number 1, autumn 1980.

S engleskog: Aleksandar D. Kostić

aleksandar kelić

pa opet Zvezdi kažem ja, Zvezdo, ja vas ljubim, a ona se krivila od smeja i rekla mi, Pa ti si mrtav pijan, a ja se tu pobunih i rekoh joj, A, ne, pijan nisam, ja ču njoj, ja sam zapravo trezan, a ona mi upade u reč, Ama pijan si ti i klatiš se kao krivi kurac, ona će meni a ja njoj, Vi ste jedna dama a dame ne govore ružne reči, a ona će meni, Ama nisam ja nikakva dama, ja sam ti bre kuronjo umetnica, ja kako, e tu ti ja njoj upadoh u reč i rekoh joj, Vi ste Zvezda, ja ti njoj, onako šeretski a ona će meni Ali ti si pijan a ja njoj, Ja sam ti kao boca, rekoh joj, pun sam alkohola ali pijan nisam, pa je zapitah uzgred, Jesu li boce pijane?, a ona reče, Ne, ma hajde, i opet se zacerekla, i ja njoj, Ali iznad svega na svetu volim Zvezdu, više mi se svidate od ruske planine, od hidro aviona, od svih aparata zajedno, od konjića, a ona se ponovo kikotala, promešala tamo-amo i najzad se jednom svojom beskrajno dugom rukom palila po jednoj beskrajno dugoj butini što medu zidovima odjeknu kao kad odzvoni devet ujutru u ovom baru, a onda me ona upita, jel'strasno? a ja njoj pravo u brk — i strašno i ludački i od sveg srca punog ljubavi, a ona mi reče, ne, ne, govorio sam da — strasno, da sa svim što ide, a ona podiže ruke uvis ka glavi zečeći da kaže, a jel' sa svom kosom, a ja rekoh, vas Celu, i odjednom je izgledala kao najsrećnija kreatura na ovom svetu. I baš tada saopštih Zvezdi svoj veliki, jedini, nemoguć predlog. Pridoh joj i sasvim tiho, uz uvce joj prišanuh, rekoh joj, Zvezdo, hoću da vam predložim nešto besram, rekoh joj. Zvezdo, hajde da nešto popijemo, a ona će ko iz puške Očara-va-ju-će, i iskapi jednu, onu što joj beše u ruci, baci dva koraka čačaća tek da pride šanku i da kaže kelneru, Munjekon, daj ono-moje, a ja je upitah, Šta onom-je? a ona mi odgovori, Ne, ništa onom-je, već ono-moje, jer nema tu onom, već samo meni, ne onom-je nego ono-moje i nasmeha se i reče, Ono moje je ono što piye samo Zvezda i niko drugi to ne može da dobije, jel' jasno? i opet se zakikota a od toga se njene grdne sise potresuše kao blatobrajni starog kamiona kad motor zabrekće...

Preveo: Branko Andić